

С. О. Іванов

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
(Національний університет
Державної податкової служби України)*

ПРО СУДОВУ ПРАКТИКУ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ЩОДО УКЛАДЕНИХ ДОГОВОРІВ У МЕЖАХ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ЗАМОВЛЕННЯ

За нинішнього стану законодавства України складним і дискусійним є питання судової практики у справах укладання та виконання договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, зокрема питання визначення юридичної природи таких договорів, суб'єктного складу, дійсності договорів, укладених державними замовниками поза обсягом наданих на їх вчинення повноважень, тощо.

Недостатня визначеність у доктрині права щодо суті договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти пояснює відсутність уніфікації чинного законодавства та спричиняє встановлення неоднакової судової практики віднесення спорів за цими видами договорів до того або іншого виду судової юрисдикції: цивільної, господарської або адміністративної. Зокрема, відповідно до норм цивільного законодавства особливості укладання договору на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування встановлюються актами цивільного законодавства (ч. 2 ст. 648 ЦК). Водночас у господарському законодавстві договори з державного замовлення (державні контракти) врегульовані змістом господарського права і є господарськими договорами (п. 3 ст. 179 ГК). У пункті 14 ч. 1 ст. 3 КАС згадується поняття адміністративного договору, положення якого в юридичній науці запропоновано поширити на договори із закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти.

До вчених, які присвятили свої праці визначенню окремих аспектів юридичної природи договорів, укладених у межах виконання державного замовлення, належать, зокрема, О. Дзера, В. Кісель, В. Луць, О. Подцерковний, В. Щербина та ін. Однак актуальним є подальше проведення досліджень у цій сфері, зумовлених фактом постійної динаміки законодавства, яке регу-

лює процес державної закупівлі, а також з огляду на традиційно активну судову практику, що супроводжує цей процес. Під час дослідження такого складного явища, як юридична природа договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, слід використовувати системно-структурні методи дослідження з метою отримання об'єктивної інформації з позицій різних галузей права.

Метою цього дослідження є розкриття суті та особливостей договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти в умовах нинішнього стану законодавства та внесення пропозицій щодо усунення колізій із цього питання.

У процесі вирішення питань щодо суті договорів із закупівлі продукції для державних потреб насамперед слід акцентувати увагу на ряді їх специфічних ознак порівняно з іншими договорами. Це пов'язано з тим, що договори про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти укладаються суб'єктами публічного права для матеріального ресурсного забезпечення виконання публічних завдань.

Отже, слід звернути увагу на певні особливості процедури укладання таких договорів.

У законодавстві можна виокремити декілька обов'язкових переддоговірних стадій здійснення державних закупівель: проведення маркетингових досліджень ринку продукції; розроблення та затвердження орієнтовних показників обсягів державного замовлення; організація процесу торгів тощо (ст. 10 Закону України «Про здійснення державних закупівель» [1]). Окремою важливою стадією є процес визначення замовником переможця торгів з тих учасників, пропозиції яких не було відхилено. Далі замовник укладає договір про закупівлю з учасником, пропозицію конкурсних торгів якого було акцептовано відповідно до вимог стосовно документації конкурсних торгів та акцептованої пропозиції. Останньою обов'язковою стадією договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти є звіт про результати проведення процедури закупівлі.

Ще однією специфічною рисою договорів, укладених у межах здійснення державних закупівель, є їх цільова спрямованість. Договірна діяльність у цій ситуації зумовлена державними інтересами і поставленою державою-засновником метою та розробленим щодо цього кошторисом бюджетних витрат. Унаслідок цього такий цивільно-правовий принцип, як свобода договору, має особливий варіант вираження щодо державних замовників у момент здійснення ними державних закупівель, коли зазначені суб'єкти публічного права, поряд із загально дозволеним характером своїх дій, під час укладання договору обмежуються статтями затвердженого кошторису щодо права вибору різновиду договору та його умов, а також волею держави у момент реалізації її інтересів. Підтвердженням цього можна вважати положення ст. 4 Закону України «Про здійснення державних закупівель» [1],

у якій закріплено правило планування закупівель та затвердження такого плану центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, а також інші обов'язкові передумови здійснення процедур закупівель. На цьому також акцентовано увагу у ч. 1 ст. 648 ЦК, якою встановлено, що зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту.

Зазначена особливість процедури укладання договорів у межах державної закупівлі спрямована на протидію встановлення договірних відносин поза обсягом повноважень, визначених законом та установчими документами, а також на профілактику корупційних діянь.

Наступною особливістю організації договірної роботи в межах здійснення закупівлі продукції за державні кошти є поширення практики застосування типових договорів у сфері, де є потреба укласти значну кількість правочинів й індивідуальні домовленості на практиці є обтяжливими, зокрема в разі юридичного оформлення державних контрактів (див., наприклад, наказ Фонду державного майна України «Про затвердження примірних договорів купівлі-продажу» [2] тощо).

Наведені вище специфічні ознаки свідчать про певну особливість та відокремленість групи договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти від інших різновидів договорів, закріплених положеннями ЦК.

У порядку вирішення питань щодо юридичної суті договорів закупівлі за державні кошти слід чітко окреслити їх суб'єктний склад. У цій ситуації однією із сторін є держава (в особі уповноважених для її представництва суб'єктів права — органів державної влади тощо), яка для виконання своїх завдань використовує правові форми приватного права. Тезу про державу як сторону зобов'язальних відносин під час поставки продукції в умовах державного замовлення обстоюють у наукових працях багато вчених [3]. У законодавстві, що регулює це питання, державне замовлення визнано засобом державного регулювання економіки шляхом формування на контрактній (договірній) основі складу та обсягів товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення пріоритетних державних потреб (ст. 13 ГК; ч. 2 п. 1 ст. 1 Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб»). Поставка товарів для державних потреб реалізується на основі укладання державного контракту. Державний замовник у разі укладання державного контракту з виконавцем державного замовлення діє від імені держави (ч. 4 п. 1 ст. 1 Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб»). Крім цього, поставка товарів, робіт і послуг для задоволення державних потреб забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України (частини 1, 2 п. 2, п. 4 ст. 1 Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріо-

ритетних державних потреб»); за зобов'язаннями державних замовників держава несе майнову відповідальність як гарант цих зобов'язань (п. 1 ст. 2 Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб» [4]). Отже, стороною договору закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти є держава в цілому як суб'єкт права, а не відповідні їй посадові особи чи органи державної влади. Це слід врахувати у процесі дослідження суті такого договору.

На основі акцепту розміщеного державного замовлення між замовником та переможцем укладається відповідний договір. Стосовно договорів, укладених на основі розміщення державного замовлення, в юриспруденції поширена думка про їх розуміння як господарських договорів [5]. Дійсно, з позицій змісту доктрини господарського права договори державного замовлення (державні контракти) закріплюються в господарському законодавстві (ст. 13 ГК) і є господарськими договорами (п. 3 ст. 179 ГК). У постанові пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам» [6] щодо цього зазначено, що в господарських судах мають вирішуватися усі спори, які виникають з господарських договорів між суб'єктами господарювання і органами державної влади та місцевого самоврядування, включаючи угоди із закупівлі товарів (робіт, послуг) для державних потреб.

Щодо суті державних договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти як господарських договорів необхідно зазначити, що, дійсно, у ст. 13 ГК державний контракт визнається договором, який регулює господарські відносини між його сторонами. Водночас, проаналізувавши положення норм господарського законодавства, слід зауважити, що термін «господарський договір» у ГК не розкривається, а у ст. 179 ГК визначено, що господарські договори укладаються за правилами, встановленими ЦК, з урахуванням особливостей, передбачених цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами щодо окремих видів договорів. Крім того, відповідно до ст. 8 ГК держава, органи державної влади та органи місцевого самоврядування не є суб'єктами господарювання (тобто не можуть здійснювати процес господарювання та укладати будь-які господарські договори, які за своєю природою не пов'язані з особистим споживанням отриманих результатів). Отже, з тезою про те, що державні договори про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти є господарськими договорами, можна погодитися в частині тлумачення положень господарського права як комплексного законодавства, яке поєднує публічно-правові та приватноправові механізми регулювання правовідносин публічних осіб із приватними, а не як галузі права, яка відповідно до положень ГК має на меті забезпечити розвиток підприємництва та зростання ділової активності суб'єктів господарювання (органи державної влади та держава, як вже зазначалось, не є суб'єктами господарювання). Зазначені договори за наслідками їх укладання задоволь-

няють інтереси держави щодо забезпечення необхідними матеріальними ресурсами (через механізм договірних прав) і не є підприємницькими (господарськими). Отже, стосовно договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти норми господарського законодавства на практиці повинні застосовуватися лише за відсутності аналогічних положень цивільного законодавства та якщо вони не суперечать нормам ЦК.

Ще більш категоричну позицію займають вчені, зазначаючи про те, що термін «господарський договір» необхідно виключити із законодавства [7]. Як альтернативу вчені зазначають, що договори з державного замовлення укладаються у публічних інтересах, їх цільова спрямованість полягає в досягненні загального блага, тому вони є адміністративними (публічно-правовими) договорами держави у процесі її управлінської регуляторної діяльності. Адміністративний договір є «міжгалузевим правовим договором» [8].

Стосовно цієї доктринальної позиції щодо суті договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти як адміністративних слід зазначити, що в законодавстві адміністративний договір визнається як дво- або багатостороння угода, зміст якої становлять права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди (п. 14 ч. 1 ст. 3 КАС). Спираючись на результати аналізу положень законодавства та зміст доктрини права, особливостями адміністративних договорів є те, що одна з їх сторін — суб'єкт владних повноважень; укладаються вони з дотриманням пріоритету загального блага над індивідуальним, з урахуванням юридичної нерівності та імперативного методу регулювання відносин між сторонами. Важливе значення при цьому має також факт детальної врегульованості в законодавстві порядку їх укладання (зокрема визначеність підстав і мети укладання), а також наявність великої кількості третіх осіб, заінтересованих в отриманні результатів виконання цих договорів, пов'язаних із реалізацією публічних інтересів.

Необхідно також зазначити про дещо суперечливий з позицій закону логіки характер існування конструкції «адміністративний договір» та можливості її застосування для характеристики договорів закупівлі товарів за державні кошти. Буквальне тлумачення словосполучення «адміністративний договір» підтверджує, що цей договір є правовим інститутом адміністративного права і призначений в імперативному порядку реалізовувати інтереси держави (про це свідчить означення «адміністративний»), однак на засадах домовленості (друга складова цього поняття — «договір»). Така конструкція адміністративно-правової сутності договору суперечить як суті поняття «договір», тобто домовленість, яка розвивається за диспозитивним методом регулювання (принцип свободи договору), так і механізму адміністративного управління (за якого не може бути домовленостей між суб'єктами права). Висловлена в літературі теза про юридичну природу договорів, укладених на базі державного замовлення як адміністративних,

постає суперечливою в ситуації, коли у вітчизняному законодавстві закріплена можливість сторони, яка не погодилася з умовами державного замовлення, відмовитися від укладання такого договору, а щодо виконавців державного замовлення, для яких укладання такого договору є обов'язковим (йдеться про суб'єктів права, заснованих повністю або частково на державній власності, а також про суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності — монополістів на відповідному ринку продукції), закон надає право визнати це державне замовлення недійсним, якщо вони доведуть, що виконання цього державного замовлення неминуче спричинятиме їм збитки (п. 8 ст. 2 Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб» [4]), тобто наявний прояв диспозитивізму.

Наведені аргументи зумовлюють виникнення у деяких вчених пропозицій розглядати державні контракти як «особливі різновиди цивільно-правових договорів», стороною яких є держава [9]. Особливість таких різновидів договорів полягає в суб'єктному складі, підставах та порядку укладання, відповідальності сторін, публічності оприлюднення умов. Зрештою, про регулювання державної закупівлі саме на договірних засадах йдеться у положеннях Закону України «Про здійснення державних закупівель» [1]. Так, у преамбулі цього Закону визначено мету здійснення державних закупівель, яка полягає у створенні конкурентного середовища у цій сфері, що повинно запобігати проявам корупції, дати розвиток добросовісної конкуренції, забезпечити раціональне та ефективне використання державних коштів. Як окремий аргумент цивілістичної суті таких договорів слід також згадати конституційне положення про рівність усіх видів власності перед законом, а отже, і про відсутність нагальної потреби введення окремої та особливої інституції — адміністративного договору — під час реалізації з боку держави домовленостей з учасниками цивільних відносин (згідно зі ст. 167 ЦК держава діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин). У цій ситуації відбувається реалізація інтересів держави у приватноправовій сфері за допомогою існуючих тут правил і методів. У наукових дослідженнях з адміністративного права нині переважає думка про створення легальних умов служіння держави народові, забезпечення пріоритету прав людини та запровадження «людиноцентристської» ідеології служіння держави інтересам людини. У законодавстві деяких європейських держав, наприклад Литви, усі договори незалежно від того, до якої інституції належить сторона, визнаються цивільними контрактами (це також стосується публічних закупівель), а тому адміністративні суди не розглядають питання договірної відповідальності адміністративних органів.

У зв'язку із цим виникає питання щодо сфери поширення рецепційованих у нашу систему права адміністративних договорів, зокрема договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти. Термін «адміністра-

тивний договір» слід розглядати як угоду про встановлення, зміну, припинення саме адміністративних правовідносин. Зокрема, про адміністративний договір може йтися в разі встановлення специфічного суб'єктного складу, коли стороною певної домовленості є суб'єкти публічного права, які діють у межах закріпленої компетенції. Наприклад, механізм адміністративного договору наявний у момент проведення в рамках закону перемовин між не підпорядкованими один одному суб'єктами влади у процесі виконання покладених на них законодавством функцій. Адміністративними договорами слід вважати договори між органами місцевого самоврядування про перерозподіл окремих повноважень та власних бюджетних коштів (ч. 7 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [10]); договори між місцевим органом виконавчої влади та органом місцевого самоврядування щодо здійснення спільних програм, створення спільних органів та організацій (ч. 5 ст. 35 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [11]) тощо. Адміністративний договір у зазначених ситуаціях забезпечує координацію роботи різних управлінських структур у випадках, коли суб'єкти управління у певних ситуаціях своєї діяльності є юридично рівноправними та невіддільними і виникає необхідність у координації їх діяльності. Крім цього, через застосування механізму адміністративного договору вирішуються питання, які виникають у зв'язку з недостатністю правового регулювання відповідних відносин на законодавчому рівні.

Пропонується максимально чітко визначити в законі певні види договорів, які можуть бути прямо визнані адміністративними (через підготовку і прийняття окремого закону про адміністративні договори, адже в публічно-правовій сфері діє принцип: «дозволено лише те, що передбачено законом», або нормативно визначити критерії їх кваліфікації з тим, щоб за наявності прогалин у законі правову природу адміністративних договорів могли з'ясовувати суди та інші правозастосовні органи.

Повертаючись до питання поширення юридичної природи адміністративного договору на договори про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти, слід зазначити, що існує об'єктивна необхідність застосовувати цивільно-правовий механізм регулювання відносин, що виникли на основі розміщення державного замовлення. Це пов'язано з тим, що у процесі укладання таких договорів та їх виконання між контрагентами не існують і не повинні встановлюватися адміністративно-правові відносини влади й підпорядкування. Конкретизуючи цю тезу, зазначимо, що для однієї із сторін державного контракту — суб'єкта владних повноважень потреба укладати такий договір є обов'язком, бо є однією із форм виконання його владних управлінських функцій (реалізація адміністративної правосуб'єктності), для іншої сторони — суб'єкта приватного права є проявом реалізації власної цивільної, а не адміністративної правосуб'єктності. Прописані у спеціальному законодавстві певні обмеження засад вільного волевиявлення, свободи договору,

юридичної рівності у процесі укладання цих договорів можуть стосуватися лише сторони суб'єкта публічного права (зокрема щодо можливості суб'єкта владних повноважень у виборі контрагента, обмеженої спеціальними процедурами) в межах його компетенції. Крім цього, в момент укладання договору про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти держава реалізує закріплену в ч. 2 ст. 2 ЦК цивільну правосуб'єктність учасника цивільних відносин (у протилежному випадку — у разі реалізації адміністративної правосуб'єктності — у момент оферти або акцепту стороною майбутнього договору слід було б визнавати конкретну посадову особу держави, яка безпосередньо укладає договір, а не власне державу, хоча вище були наведені аргументи за визнання держави стороною договору про закупівлю товарів, робіт і послуг для державних потреб).

Підтвердженням наведених теоретичних міркувань є поширена правозастосовна практика (хоча заради справедливості слід зазначити, що судова практика щодо цих питань не є уніфікованою та однозначною). Так, у п. 3 інформаційного листа ВСУ [13] зазначено: «Якщо ж суб'єкти (в тому числі орган державної влади, органи місцевого самоврядування, їхні посадові чи службові особи), хоча б і на реалізацію своїх повноважень, вільно укладають договір відповідно до норм ЦК України, під час укладання такого договору його сторони вільно домовляються про зміст та обсяг прав і обов'язків за договором, можуть відмовитись від його укладання, то такий договір може бути цивільним (господарським), але не адміністративним, оскільки у змісті цього договору відсутні відносини влади і підпорядкування, що є обов'язковими для адміністративного договору, а кожний суб'єкт такого договору виступає як рівний один до одного». У ситуації підпорядкування однієї сторони іншій виключається необхідність укладення договору, адже таке питання вирішується одностороннім управлінським актом, тоді як договір підтверджує формальну рівність сторін домовленості. Напевне, в умовах становлення ринкових відносин та громадянського суспільства приватних осіб не можна змушувати укладати договори, навіть якщо однією із сторін є держава (або орган місцевого самоврядування).

Необхідно також уникати й іншої крайності, визнаючи процедуру закупівлі матеріальних ресурсів за державні кошти виключно цивільно-правовим інститутом. Як уже зазначалося, державне замовлення та укладені на його реалізацію договори різняться специфічними ознаками (особлива конкурсна процедура обрання контрагента, де немає вільного вибору на власний розсуд, а також спрямованість результатів цих договорів на задоволення публічних, а не особистих (комерційних) інтересів сторін). Відповідно ряд процедур та етапів формування державного замовлення та укладання договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти містять спеціальні зобов'язання (умови), які виходять за межі звичайних цивільно-правових договірних відносин і підпадають під правове регулювання норм публіч-

ного права. Щодо цього можна констатувати, що державне замовлення та укладені на його виконання домовленості сторін є формою реалізації публічних інтересів уповноваженими суб'єктами права з використанням приватно-правових норм і правил (поєднання адміністративно-правових та цивільно-правових відносин при розміщенні та виконанні державного замовлення).

Процес застосування адміністративного ресурсу спостерігається в момент формування основних показників державного замовлення, коли держава в особі Кабінету Міністрів України визначає і затверджує перелік державних замовників, обсяги та склад державного замовлення (відповідно до ч. 2 ст. 2 Закону України «Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб» [4]). Такі правила існують у межах адміністративних відносин і поширюються на посадових осіб певного замовника державного замовлення в момент підготовки до укладання державного контракту за результатами розміщення державного замовлення. Отже, адміністративні приписи в державному замовленні є передумовою правового регулювання укладених на їх основі домовленостей сторін. Зазначені адміністративні обмеження та процедури стосуються виключно однієї сторони договору — суб'єкта публічного права (державного замовника).

Цивільно-правовий механізм регулювання закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти застосовується починаючи із стадії укладання державного контракту про закупівлю. Державні замовники, розміщуючи замовлення на поставку продукції для державних потреб з визначеними виконавцями, укладають правочини, які регулюються загальними нормами приватного договірної права і регламентовані загальними для них нормами й актами (договори про поставку, контрактації сільськогосподарської продукції, будівельного підряду тощо). Ця позиція знайшла своє нормативне підтвердження. Наприклад, у ч. 22 п. 1 ст. 1 Закону України «Про здійснення державних закупівель» [1] йдеться про встановлення, зміну або зупинення цивільно-правових відносин у процесі здійснення державних закупівель. У ст. 40 цього Закону закріплено правило, що договір про закупівлю укладається в письмовій формі відповідно до положень ЦК, а в самому ЦК (ч. 2 ст. 648) зазначено, що особливості укладення договору на підставі правового акта органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування встановлюються актами цивільного законодавства. Крім того, в Законі України «Про здійснення державних закупівель» [1] зазначено про необхідність використання положень ЦК під час визначення змісту та виникнення спору між сторонами.

Отже, інститут державного замовлення на закупівлю товарів для державних потреб загалом має комплексний міжгалузевий характер (процес розміщення та виконання регламентований потенціалом різних, головним чином публічних, галузей права, а спори щодо нього розглядаються в судовому порядку за нормами цивільного, господарського та адміністративного

законодавства). З моменту укладання договорів у межах розміщення державного замовлення процес їх укладання регулюється актами цивільного законодавства. Зазначені договори мають ряд специфічних ознак, які повинні бути чітко прописані у спеціальному законі з тим, щоб ця специфіка не суперечила конституційним та цивільно-правовим основам. Правову природу таких домовленостей пропонується розглядати через особливі різновиди цивільно-правових договорів, стороною яких є держава або територіальна громада (договір про закупівлю товарів, робіт і послуг для публічних потреб). Розгляд спорів у справах щодо виконання договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти повинні здійснювати суди (господарські), використовуючи положення норм цивільного та господарського законодавства.

Список використаних джерел

1. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 1 червня 2010 р. № 2289–VI // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 33. — С. 471.
2. Про затвердження примірних договорів купівлі-продажу : наказ Фонду державного майна України від 22 серпня 2005 р. № 2411, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14 вересня 2005 р. за № 1045/11325 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 38. — Ст. 2394. — С. 124.
3. Цивільний кодекс України. Коментар / за заг. ред. Є. О. Харитонова, О. М. Калітенко. — О. : Юрид. літ-ра, 2003. — С. 143.
4. *Подцерковний О.* Правова природа відносин в сфері державного замовлення / О. Подцерковний // Підприємство, господарство і право. — 2003. — № 5. — С. 9.
5. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб : Закон України від 22 грудня 1995 р. № 493/95–ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 3. — Ст. 9.
6. *Демченко С.* Недосконала законодавча база сприяє криміналізації економіки / С. Демченко // Юридичний вісник України. — 2008. — № 13. — 29 берез. — 4 квіт. — С. 4.
7. Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам : постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24 жовтня 2011 р. за № 10 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-11>.
8. *Мороз М. В.* Правові питання оренди майна державних підприємств : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / М. В. Мороз ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. — Х., 2000. — С. 12.
9. *Казанцев М. Ф.* Концепція громадянсько-правового договорного регулювання : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.03 «Громадянське право; підприємницьке право; сімейне право; міжнародне частне право» / М. Ф. Казанцев. — Екатеринбург, 2008. — С. 16.
10. *Голубцов В. Г.* Участие Российской Федерации в имущественных отношениях, регулируемых гражданским законодательством : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.03 «Громадянське право; підприємницьке право; сімейне право; міжнародне частне право» / В. Г. Голубцов. — М., 2008. — С. 42.

11. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.

12. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 20–21. — Ст. 190.

13. Інформаційний лист Верховного Суду України від 26 грудня 2005 р. № 3.2.-2005 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http //zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v3-2-700-05&new=1](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v3-2-700-05&new=1).

Іванов С. О. Про судову практику вирішення спорів щодо укладених договорів у межах здійснення державного замовлення

Анотація. Розглядаються теоретичні підходи та аналізується законодавча база щодо суті правової природи договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти. Вказується на колізійність законодавства та судової практики з цього питання та наводяться аргументи щодо уніфікації його вирішення.

Ключові слова: державне замовлення, суб'єкти публічного права, закупівля за державні кошти.

Іванов С. О. О судебной практике разрешения споров по заключенным договорам в рамках осуществления государственного заказа

Аннотация. Рассматриваются теоретические подходы и анализируется законодательная база, касающаяся сути правовой природы договоров о закупке товаров, работ и услуг за государственные средства. Указывается на коллизионность законодательства и судебной практики по этому вопросу и приводятся аргументы относительно унификации его решения.

Ключевые слова: государственный заказ, субъекты публичного права, закупка за государственные средства.

Ivanov S. O. About Court Practice in Solving of Disputes on Concluded Agreements within Implementation of Government Order

Summary. The article provides consideration of theoretical approaches and analysis of legislative basis concerning essence of legal nature of agreements on purchases of goods, works and services at public expense. The author notes collision of legislation and court practice as for this issue and provides arguments concerning unification of its solution.

Key words: state order, subject of public law, purchase at public expense.